

ΓΕΡΟΝΤΑΣ ΙΩΣΗΦ Ο ΗΣΥΧΑΣΤΗΣ (1898-1959)

ΜΙΑ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΝΗΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΗΣΥΧΑΣΤΙΚΗ ΜΟΡΦΗ

Στην σύγχρονη εποχή ο ταραγμένος άνθρωπος που υποφέρει από τα προβλήματα και τις αγχωτικές απαιτήσεις του σημερινού γρήγορου και θορυβώδους τρόπου ζωής σε ένα αστικό και καταναλωτικό περιβάλλον που του προξενεί κρίση ταυτότητας και σύγχυση των συνειδήσεων, η μορφή ενός αγιορείτου γέροντος αποτελεί μία πρόκληση για τον άνθρωπο που αναζητεί την ψυχική του ηρεμία, την πνευματική γαλήνη, την ησυχία του πνεύματος και της ψυχής. Η ανάγκη για όσους αισθάνονται τις εσωτερικές τους ελλείψεις και τις ενδόμυχες αναζητήσεις ενός διαφορετικού τρόπου ζωής, γνησιότερου και αληθινότερου, η οσιακή μορφή του γέροντος Ιωσήφ αποτελεί μία φωτεινή παρουσία που μας προσκαλεί να μαθητεύσουμε κοντά του, στο παράδειγμα, στην εμπειρία της ζωής του γέροντος, να διδαχθούμε από αυτόν μαθήματα ταπεινώσης, απλότητας, να μιμηθούμε την ασκητικότητα και την συνεχή προσευχή που θα μας οδηγήσει κοντά στον Θεό.

Γεννήθηκε το 1898 στο χωριό Λεύκες της Πάρου από φτωχική και ευλαβή χριστιανική οικογένεια. Ο μικρός Φραγκίσκος(αυτό ήταν το κοσμικό όνομα του γέροντος)μέχρι τα εφηβικά του χρόνια παρέμεινε στο χωριό ασχολούμενος με αγροτικές εργασίες, και αργότερα έφυγε για τον Πειραιά και εργάστηκε στο Λαύριο. Μετά την εκπλήρωση των στρατιωτικών του υποχρεώσεων, ασχολήθηκε με το εμπόριο. Σε ηλικία 23 ετών, άρχισε να διαβάζει βίους Αγίων και μετά από ένα θείο όραμα που είχε, απεφάσισε να εγκαταλείψει τον κόσμο και να αφοσιωθεί στην άσκηση και την προσευχή. Μετά από μία συνάντηση που είχε με έναν αγιορείτη μοναχό και την πρώτη του επίσκεψη στο Άγιον Όρος, απεφάσισε οριστικά να απαρνηθεί τον κόσμο, μοίρασε τα περιουσιακά του στοιχεία και ανεχώρησε για το Άγιον Όρος, μένοντας στα Κατουνάκια, κοντά στην συνοδεία του γέροντος Δανιήλ Κατουνακιώτη.

Ως δόκιμος και επιζητώντας την ησυχία και την άσκηση, εγκαταστάθηκε στην θέση Βίγλα, κοντά στην Μεγίστη Λαύρα, και κατόπιν, αφού γνωρίστηκε με τον π.Αρσένιο, τον ισόβιο συνασκητή του, μονάζει στην καλύβη του Ευαγγελισμού στα Κατουνάκια. Αργότερα, απεσύρθη στην Σκήτη του Αγ.Βασιλείου, όπου επεδόθη στην

άσκησι, την νηστεία, την αγρυπνία και την προσευχή, ζώντας με απλότητα, με τριμμένα ράσα και ελάχιστη τροφή. Εκεί, αγωνιζόμενος κατά των ποικίλων πειρασμών αξιώθηκε από την Θεία Χάρι να βιώσει πνευματικές και θεοπτικές εμπειρίες.

Το 1938 πηγαίνει στις απόκρημνες σπηλιές της Μικρής Αγίας Άννας. Το 1947 αποκτά συνοδεία και το 1951 εγκαθίσταται στην καλύβη του Ευαγγελισμού στην Νέα Σκήτη. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του το σώμα και η καρδιά του είχαν εξασθενήσει από τον ασκητικό βίο. Την ημέρα της εορτής της Κοιμήσεως της Θεοτόκου (15 Αυγούστου 1959), και ενώ λίγες ημέρες νωρίτερα του είχε εμφανισθεί η Παναγία για να τον πληροφορήσει για το επερχόμενο τέλος, κοινώνησε για τελευταία φορά και παρέδωσε γαλήνια την ψυχή του έχοντας ειρηνικό και οσιακό θάνατο.

Ο γέροντας Ιωσήφ δεν είχε κοσμική μόρφωση, όμως μέσα από την άσκησι και την αδιάλειπτη νοερά προσευχή κατόρθωσε να ανέλθει σε υψηλά επίπεδα της κατά Θεόν σοφίας, και να καταστεί ο ίδιος έμπειρος και διακριτικός διδάσκαλος για τους άλλους στην πνευματική ζωή. Γνώριζε βαθιά τα πνευματικά ζητήματα, τους αγώνες ενάντια στους πειρασμούς και τις παγίδες του πονηρού, διότι είχε βιωματική εμπειρία αυτών των καταστάσεων. Γνώριζε τα θεία επειδή τα βίωνε, έπασχε κατά Θεόν.

Η συνεχής νήψη και άσκησι τον είχε οδηγήσει στην θεωρία του Θεού, την θεοπτία. Και με αυτήν την έννοια οι πνευματικές του συμβουλές όπως και το παράδειγμα της ζωής του, αποτελούν πολύτιμη παρακαταθήκη και οδηγό για εμάς στα πνευματικά ζητήματα και τον αγώνα που διεξάγουμε για να πλησιάσουμε τον Θεό. Ευτυχώς για εμάς, οι πνευματικές νουθεσίες και εμπειρίες του γέροντος Ιωσήφ έχουν καταγραφεί από τον ίδιο στο χειρόγραφο του *“Η Δεκάφωνος Πνευματοκίνητος Σάλπιγξ”*, μέσα στο οποίο με την απλότητα της έκφρασης και την περιεκτικότητα σε νοήματα της γραφής καταγράφει πνευματικά βιώματα της κατά Χριστόν αθλήσεως που έκανε πράξη ζωής και σκάλα, κλίμακα που μέσα από την αυταπάρνηση του ιδίου θελήματος και την ταπείνωση τον οδήγησε σε μία καθαγιασμένη βιοτή και η Θεία Χάρις τον αξίωσε στην θέαση του Θείου. Από τα ίδια τα γραφόμενα του γέροντος, που αποπνέουν την ευωδία του Αγίου Πνεύματος και την εμπειρία των Πατέρων, θα εξετάσουμε ορισμένες πτυχές της πνευματικής ζωής.

Ο γέροντας ως **απαρχή κάθε πνευματικού αγωνίσματος έθετε την σωματική τάξη και εγκράτεια**, ως το πρώτο σημαντικό βήμα. συνιστούσε την νηστεία(εγκράτεια στις τροφές),την αδιάλειπτη τέλεση των ιερών ακολουθιών και την νοερά προσευχή ως μέσο που θα συγκρατούσε την διάνοια συγκεντρωμένη στον Θεό, δίχως να σκορπίζεται ο νους και να περισπάται η σκέψη σε άλλα ζητήματα. Αυτό αποτελεί θα λέγαμε ένα αυστηρό προσωπικό πρόγραμμα σωματικής και πνευματικής εκγύμνασης.

Σε ένα δεύτερο στάδιο πέρασμα από την σωματική πρακτική στην καθ'εαυτή **πνευματική καλλιέργεια των αρετών**, ο γέροντας συνιστούσε **στροφή προς τα ένδον, μία πνευματική εσωστρέφεια και αυτοέλεγχο για να επιτευχθεί η κάθαρση των αισθήσεων**. Με την ενίσχυση της θείας χάριτος τα πάθη θα ξεριζωθούν σταδιακά και την θέση του εγωισμού και της φιλαυτίας θα καταλάβουν στην καρδιά μας ο θείος φόβος, ο ζήλος για τα έργα του Θεού και το **ταπεινό φρόνημα**. Ο Γέροντας συνήθιζε να λέει ότι πρέπει να προσερχόμαστε στον Θεό με ταπεινώση και συντετριμμένη καρδιά εκλιπαρώντας την χάρη και το έλεος του Θεού.

Ο γέροντας Ιωσήφ αγωνιούσε για την ανάπτυξη του εγωισμού, του πνεύματος της υπερηφανείας και της κενοδοξίας, που ως ύπουλος εχθρός παραμονεύει κάθε πνευματικό αγωνιστή για να τον ρίξει στην πλάνη για τα υποτιθέμενα πνευματικά ύψη αρετής που έχει φθάσει! Ο λογισμός της κενοδοξίας θεραπεύεται, έλεγε ο γέροντας, με την συνεχή υπόμνηση της μεγάλης δωρεάς του Χριστού που έρχεται να θεραπεύσει τις ασθένειες, τις αμαρτίες, τις αδυναμίες μας. Η θεία Χάρις είναι αυτή που μας απαλλάσσει των παθών και αδυναμιών, και καλλιεργεί το γνήσιο ταπεινό φρόνημα της καρδιάς που αποτελεί το κατάλληλο έδαφος για να καλλιεργηθούν οι αρετές.

Στην συνέχεια, ο γέροντας φροντίζει να μας εισαγάγει στα υψηλότερα και για τους περισσότερους δυσθεώρητα νοήματα, αυτό που ονομάζει **μέθεξη και εμπειρία της θείας χάριτος**. Μας περιγράφει πως ο ίδιος την βίωσε: *‘‘η θεία χάρις κατά μέθεξιν την εμήν, εν αισθήσει πνεύματος νοουμένη και παρά τοις ειδόσι μεμαρτυρημένη, απαύγασμα είναι της θείας λαμπρότητος αισθομένη εν θεωρία και διαυγεία νοός, διάνοια τυγχάνει λεπτή, ευώδης και γλυκυτάτη πνοή, ευχή αρέμβαστος και λογισμών απαλλαγή, αγνοτάτη ζωή και τελείως ειρηνική, ταπεινή, ήσυχος, καθαρτική, φωτιστική, χαροποιός και πάσης φαντασίας απηλλαγμένη’’*.

Η γλυκειά αυτή εμπειρία, όπως την περιγράφει ο γέροντας, έχει ως αποτέλεσμα ένα θείο φως να περιλάμπει την διάνοια, να καθαρίζει τον νου και να επιφέρει τέτοια αλλοίωση του πνεύματος, που να το καθιστά γαλήνιο και ειρηνικό. Ο γέροντας όμως μας επιστά την προσοχή μήπως με την στάση μας γίνουμε αίτιοι να φυγαδεύσουμε την θεία χάρη μακριά μας. **Στις δοκιμασίες, στις δυσκολίες, στα εμπόδια που θα μας προβάλλει ο πονηρός, εμείς οφείλουμε να αντιτάξουμε πνεύμα υπομονής και εγκαταλείψεως του θελήματός μας στην θεία χάρη που θα μας ενισχύσει και θα μας παρηγορήσει.**

Οφείλουμε να είμαστε προσεκτικοί και να εξετάζουμε το κάθε τι με προσοχή, καθώς ο πονηρός ως πατέρας του ψεύδους θα διέλθει απατηλά μέσα για να μας απομακρύνει από την πορεία μας. Έχει την δυνατότητα να μας πλανήσει ακόμη και μετασχηματιζόμενος σε φως. Επομένως, θα πρέπει να είμαστε προσεκτικοί σε διάφορα σημεία, οράματα, ψευδαισθήσεις, θεάσεις που ενδεχομένως να μας παρουσιαστούν. Η νηστεία, η προσευχή, η αγνότητα, η ταπείνωση, η υπακοή είναι τα μέσα που θα μας προφυλάξουν από την πλάνη. Η χάρη του Θεού θα μας δώσει πνεύμα διακρίσεως για να ξεχωρίζουμε την πλάνη από την αλήθεια, το φως από το σκότος, την ορθή πίστη από την αίρεση.

Και εφ'όσον κατορθώσουμε να αποφύγουμε τις παγίδες όλες, θα επιτύχουμε να απολαύσουμε το πνεύμα της υιοθεσίας Χριστού, να διαμορφώσουμε μέσα μας τον Χριστό(Γαλ.4,19),**να γίνουμε χριστοφόροι και πνευματοφόροι σε τέτοιον βαθμό ώστε όλη μας η ύπαρξη να έχει αλλοιωθεί και καθαγιασθεί από την παρουσία του Χριστού.** Η έμπρακτη απόδειξη αυτής της πνευματικής καταστάσεως θα είναι η **τέλεια και πλήρης αγάπη προς όλους.**

''Όταν η Χάρης ενεργήσει στην ψυχή του προσευχομένου, τότε τον πλημμυρίζει η αγάπη του Θεού, ώστε να μην μπορεί άλλο να αντέξει αυτό που νοιώθει. Στην συνέχεια, στρέφεται η αγάπη αυτή προς τον κόσμο και τον άνθρωπο, τον οποίον αγαπά τόσο, ώστε θέλει να πάρει επάνω του όλον τον ανθρώπινο πόνο και την δυστυχία για να απαλλαγούν οι άλλοι. Συμπάσχει σε κάθε θλίψη και δυσκολία, θλίβεται και κλαίει, όταν σκέφτεται ότι πάσχουν! Αυτά είναι χαρακτηριστικά της αγάπης, που τα προκαλεί και δραστηριοποιεί η προσευχή. Γι'αυτό και όσοι προέκοψαν στην προσευχή δεν παύουν να εύχονται υπέρ του κόσμου...να ξέρετε ότι, αν αυτοί εκλείψουν, τότε θα έρθει το τέλος αυτού του κόσμου''.

Στην γνήσια προσευχή αποκαλύπτεται και ανακαλύπτεται ο πάσχων συνάνθρωπός μας που γίνεται δέκτης της αγάπης μας. Ας προσευχηθούμε και εμείς, οι μικροί και αρχάριοι στα πνευματικά ζητήματα να έχουμε μαζί μας πολύτιμο συνοδό και βοηθό την ευχή του γέροντος Ιωσήφ και παράδειγμα την ζωή του.

[σημ: τα στοιχεία για το παρόν κείμενο αντλήθηκαν από τα βιβλία που εξεδόθησαν για τον γέροντα, όπως του Γέροντος Ιωσήφ Βατοπαιδινού, **‘Ο Γέροντας Ιωσήφ ο Ησυχαστής,βίος,διδασκαλία-’η Δεκάφωνος Σάλπιγξ’**,Ψυχοφελή Βατοπαιδινά 1,Άγιον Όρος 1983,και **‘‘Ο Γέρον Ιωσήφ ο Ησυχαστής και η Πατερική Παράδοσις’**, Ψυχοφελή Βατοπαιδινά 5,Άγιον Όρος 1997].